

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія давньої східнослов'янської книжності

Освітній ступінь	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма	Історія та археологія
Кількість кредитів	3
Рік підготовки, семестр	1 рік, 2 семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Дисципліна за вибором
Дні занять	згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації	щовівторка 13.00–14.20 (106 кабінет, із можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс покликаний познайомити студентів-істориків з давніми та ранньомодерними східнослов'янськими літературними творами, що містять історичні відомості.

Мета курсу. Пропонована дисципліна допоможе з'ясувати важливі історико-культурні проблеми розвитку східнослов'янської книжності, ознайомити магістрів з історією виникнення книжності на території східних слов'ян, особливостями розвитку книжності, дати уявлення про вплив книжної культури на історичний та культурний розвиток східнослов'янських народів. Крім того, курс висвітлює основні проблеми знаходження та атрибуції давніх книжних пам'яток, основи археографії та текстології давньослов'янської книжності. Особлива увага приділяється історії знаходження, атрибуції та текстології східнослов'янських літописних зводів, вивченню їх як історичного джерела та літературного тексту, збереженню давніх пам'яток у сучасних книгосховищах, особливостям дослідницької роботи з ними..

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

ЗК1. Знання і розумінні предметної області і професійної діяльності, здатність до самоорганізації та самовдосконалення у професійній сфері, критичності та самокритичності мислення.

ЗК3. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК6. Здатність представляти результати досліджень та освітньої діяльності усно й письмово державною та іноземною мовами, організувати ефективно та толерантно спілкування зі здобувачами освіти, колегами, громадськістю та науковим співтовариством з повагою до різноманітності та мультикультурності його представників.

Фахові компетентності:

ФК4. Здатність до самостійного пошуку та опрацювання фахової інформації з застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ФК7. Здатність фахово планувати й реалізовувати дослідницькі й освітні проекти з обраної проблеми з використанням сучасних методологічних та теоретичних підходів.

Курс старослов'янської мови посилює такі програмні результати навчання:

ПРН4. Базові знання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій в історичних дослідженнях.

ПРН7. Уміння самостійно аналізувати відмінності в історіографічних концепціях, підходах та поглядах на різні історичні проблеми, виявляти взаємозв'язки між процесами минулого та сучасності у широких мультидисциплінарних контекстах.

ПРН8. Уміння демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.

Програма та структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин			Форми контролю
	лекції	прак-тичні	само-стійна робота	
1	2	3	4	5

1. Предмет історії давньої східнослов'янської книжності.	2		7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт
2. Давня книга: її створення, її дослідження.	2		7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт
3. Репертуар давньої східнослов'янської книжності: перекладні тексти	2	1	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі
4. Оригінальні тексти Київської Русі: система жанрів.	2	1	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі
5. Оригінальні тексти Київської Русі: перші літописи.	2	2	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі, модульна контрольна робота
6. Східнослов'янська книжність XIII-XV ст.	4	4	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі
7. Східнослов'янська книжність XVI-XVII ст.	4	4	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі
8. Предмет текстології. Особливості вивчення давніх східнослов'янських пам'яток	2	2	7	Конспекти лекцій та дослідницьких робіт, відповіді на семінарі, модульна контрольна робота
УСЬОГО:	20	14	56	

Завдання для самостійної роботи

1. Технологія створення середньовічної книги.
2. Основи медієвістичного почеркознавства.
3. Проблеми перекладу середньовічних книжок.
4. Феномен редагування в середньовічній літературі. Редакції літописів.
5. Галицько-Волинський літопис як історичне джерело: проблеми вивчення.
6. Орнаменталізм в літературі Київської Русі.
7. Орнаменталізм в літературі пізнього середньовіччя.
8. Козацькі літописи як історичне джерело: проблем вивчення.

Тематика практичних занять

1. Ораторська проза Київської Русі (2 год.)
2. Татаро-монгольська навала в давньоукраїнській літературі (2 год.)
3. Другий південнослов'янський вплив у давньоукраїнській літературі. Творчість митрополита Кипріяна та Григорія Цамблака (2 год.)
4. Літопис Самійла Величка (2 год.)
5. Чернігівський осередок поетів другої пол. XVII – поч. XVIII ст. (2 год.).

6. Анонімна історична драма “Милість Божа” (2 год.).
7. Українська драматургія XVIII ст. (2 год.).

Рекомендовані джерела інформації:

ОСНОВНА:

1. Історія української літератури: у 12 т. – Т. 1: Давня література (X– перша половина XVI ст.) / наук. ред. Юрій Пелешенко, Микола Сулима. – К.: Наук. думка, 2014. – 839 с.
2. Історія української літератури: у 12 т. – Т. 2: Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.) / наук. ред. Віра Сулима, Микола Сулима. – К.: Наук. думка, 2014. – 839 с.
3. Джиджора Є. Гімнографія Київської Русі XI – XIII ст.: структурне ціле канону мінейного циклу. Одеса: Астропринт, 2018. – 480 с.
4. Ісиченко І. Кисво-Печерський патерик у літературному процесі кінця XVI – початку XVIII ст. в Україні. Харків: Акта, 2015. – 248 с.
5. Ісиченко І. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII-XVIII ст.): Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. — Львів: Святогорєць, 2011. – 568 с.
6. Матушек О. Проповіді Лазаря Барановича в дискурсі українського Бароко. Харків: Майдан, 2013. – 360 с.

ТЕКСТИ:

1. Золоте слово: Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX-XV століть: В 2-х тт. / Під ред. В. Яременка. – К., 2012 р.
2. Слово багатоцінне: Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху ренесансу та бароко XV-XVIII століть: В 4-х тт. / Під ред. В. Шевчука. – К., 2006.
3. Библиотека литературы Древней Руси: В 20 тт. – СПб., 1996 - .
4. Памятники литературы Древней Руси : В 12 томах. – М.: 1978 – 1994.

Дослідження:

1. **Возняк М. Історія української літератури: У 2 кн.– Л.: Світ, 1994.**
2. Волинський П. Історія української літератури: Давня література.– К.: Вища шк., 1969.– 432 с.
3. Грицай М. С., Микитась К. Л., Шолом Ф. Я. Давня українська література.– К.: Вища шк., 1989.– 414 с.
4. Грицай М. С., Микитась К. Л., Шолом Ф. Я. Давня українська література.– К.: Вища шк., 1978.– 415 с.
5. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т., 9 кн.– К.: Либідь, 1993.
6. Давня українська література: Хрестоматія / Упоряд. М. М. Сулима.– К.: Рад. шк., 1991.– 576 с.
7. Історія української літератури: У 8 т.– К.: Наук. думка, 1967.– Т. 1–2.
8. Історія української літератури: У 2 т.– К.: Наук. думка, 1987.– Т. 1.
9. Історія української літератури X – XVIII ст.: Методичні матеріали.– Х., 1989.
10. **Левшун Л.В. О слове преображенном и о слове преображающем: теоретико-аналитический очерк истории восточнославянского книжного слова XI-XVII веков. – Минск, 2009.**
11. Літературна спадщина Київської Русі і українська література XVI – XVIII ст.– К., 1981.
12. **Лихачев Д.С. Поэтика древнерусской литературы. – Л., 1976.**
13. **Лихачев Д.С. Текстология. – СПб, 2003.**

14. Маслюк В. П. Латиномовні поетики і риторики XVII – першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні.– К., 1983.
15. Матеріали до вивчення історії української літератури: В 5 т.– К.: Рад. шк., 1959.– Т. 1.– 651 с.
16. Перетц В. Н. Исследования и материалы по истории старинной украинской литературы XVI – XVIII в.– М., 1962.
17. Радзикевиц В. Історія української літератури. Ч. 1: Давня і середня доба.– Мюнхен: Вернигора, 1947.
18. Соболев В. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко.– Донецьк, 1996.– 336 с.
19. Сулима М. М. Українське віршування кінця XVI – поч. XVII ст.– К., 1985.
20. **Творогов О.В. Археография и текстология древнерусской литературы: Курс лекций. М., СПб., 2009.**
21. Українська література в загальнослов'янському і світовому контексті: У 5 т.– К., 1988.
22. Українська література XVII ст.: Синкретична писемність. Поезія. Драматургія. Белетристика.– К., 1987.
23. Українська поезія XVII століття (перша половина): антологія. – К., 1988.
24. Українська поезія. Кінець XVI – поч. XVII ст.– К., 1978.
25. Українська поезія XVI ст.– К., 1987.
26. Українське літературне барокко: Зб. наук. праць.– К., 1987.
27. Українське барокко: Матеріали I конгресу Міжнародної асоціації україністів.– К., 1993.
28. Українська література в портретах і довідках: Давня література - XIX ст.: Довідник / Голов. ред. С. В. Головка.– К: Либідь, 2000.– 360 с.
29. Українська література XVI – XVIII ст. та інші слов'янські літератури: Зб. статей.– К., 1984.
30. Франко І. Історія української літератури. Ч. 1: Від початків українського письменства до Івана Котляревського // Франко І. Збір. творів: У 50 т.– К.: Наук. думка, 1983.– Т. 40.– С. 7–372 с.
31. **Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму.– Т., 1994.**
32. Чижевський Д. Український літературний барок: нариси.– Х.: Акта, 2003.– 460 с.
33. **Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XIII – XVIII століть.– Кіровоград, 1994.**
34. Яременко П. К. Мелетій Смотрицький. Життя і творчість.– К., 1986.

Базові інформаційні ресурси:

1. <http://litopvs.org.ua/>
2. <http://kodeks.uni-bamberg.de>
3. <http://www.slav.helsinki.fi/ccmh>
4. <http://community.livejournal.com/frontistesdiary>
5. <http://byzantinorossica.org.ru/paleoslavistics.html>
6. <http://www.stsl.ru/manuscripts/index.php>
7. <http://mns.udsu.ru>
8. <http://www.project.phil.pu.ru/scat>
9. <http://www.lrc-lib.ru>
10. <http://lib.pushkinskiydom.ru/Default.aspx?tabid=4738>
11. <http://etymolog.ruslang.ru>
12. <http://www.ruslang.ru>
13. <http://www.ruslang.ru/agens.php?id=rjano>

14. <http://www.ruslang.ru>
15. <http://character.webzone.ru>
16. <http://www.hrono.ru/index.sema>